



Het universitair ziekenhuis – wettelijk statuut en governance

07.10.2017

Stefaan Callens

Advocaat te Brussel

Deeltijds gewoon hoogleraar gezondheidsrecht KU Leuven





- I. ALGEMEEN
- II. WETTELIJK KADER
- III. GOVERNANCE
- IV. WAT BRENGT DE TOEKOMST?



I. ALGEMEEN

- +/- 7.000 universitaire bedden in België
- $\geq 75\%$ universitaire bedden = universitair ziekenhuis
- 7 universitaire ziekenhuizen in België (= +/- 81% universitaire bedden)
 - 1 in Wallonië
 - Le Centre Hospitalier Universitaire du Sart-Tilman (Luik)
 - 3 in Brussel
 - Les Cliniques Universitaires de Bruxelles – Hôpital Erasme (Anderlecht)
 - Les Cliniques Universitaires Saint-Luc (Sint-Pieters-Woluwe)
 - Het Universitair Ziekenhuis te Brussel (Jette)
 - 3 in Vlaanderen
 - Het Universitair Ziekenhuis Gent
 - Het Universitair Ziekenhuis Leuven
 - Het Universitair Ziekenhuis Antwerpen
- sommige universitaire bedden = “gemengd” ziekenhuis / algemeen ziekenhuis met universitair karakter (20-tal in België)
 - Tal van universitaire ziekenhuisdiensten, - functies, - zorgprogramma's



Drie doelstellingen:

1. Opleiding
2. Onderzoek
3. (Tertiaire) zorg



II. WETTELIJK KADER

Artikel 4 Ziekenhuiswet

Met het oog op de toepassing van deze gecoördineerde wet worden als universitaire ziekenhuizen, universitaire ziekenhuisdiensten, universitaire ziekenhuisfuncties of universitaire zorgprogramma's beschouwd, deze welke, gelet op:

- hun eigen functie op het gebied van patiëntenverzorging,
- het klinisch onderricht,
- het toegepast wetenschappelijk onderzoek,
- de ontwikkeling van nieuwe technologieën en
- de evaluatie van de medische activiteiten,

voldoen aan de voorwaarden gesteld door de Koning en door Hem als dusdanig worden aangewezen op voorstel van de academische overheid van een Belgische universiteit met een faculteit geneeskunde met volledig leerplan.

Met toepassing van het eerste lid kan slechts één ziekenhuis per universiteit met een faculteit geneeskunde met volledig leerplan worden aangewezen.



VOORWAARDEN OM AANGEWENZEN TE WORDEN ALS UNIVERSITAIR ZIEKENHUIS (art. 1 KB 7 juni 2004)

1°; uitbating door

ofwel universiteit met faculteit volledig leerplan

- quid indien geen volledig leerplan en Europees recht?

ofwel door rechtspersoon op vraag van universiteit

- voorwaarden?

2° medische staf :

- 70% voltijds/bedienden of statutair/exclusief

3° diensthoofden en academische aanstelling



4° verbintenistarieven toepassen

5° normaal specialistische zorg en topreferentiezorg aanbieden

6° deelnemen aan de opleidingsfunctie van de faculteit geneeskunde waarmee het ziekenhuis verbonden is

7° actief zijn op het gebied van het klinisch onderzoek, de ontwikkeling en de evaluatie van nieuwe medische technologieën, evenals de evaluatie van medische activiteiten;

8° medewerking verlenen aan beleidsondersteunende activiteiten en wetenschappelijke programma's.



AANWIJZING ALS UNIVERSITAIR ZIEKENHUIS

De voorstellen tot aanwijzing als universitair ziekenhuis worden gemotiveerd en gezamenlijk **door de faculteit geneeskunde** met volledig leerplan en door de directeur van het betrokken ziekenhuis gericht aan de Minister tot wiens bevoegdheid de Volksgezondheid behoort.

RvS 13 december 2006, nr. 165.925

KB 10 augustus 2005 tot aanwijzing van ziekenhuizen als universitair ziekenhuis.

- C.H.U. de Liège, Dom. Univ. Sart-Tilman B35, 4000 Liège
- Universitair Ziekenhuis Antwerpen, Wilrijkstraat 10, 2650 Edegem;
- Universitair Ziekenhuis, de Pintelaan 185, 9000 Gent;
- Universitaire Ziekenhuizen van de K.U. Leuven, Herestraat 49, 3000 Leuven;
- Cliniques univ. de Bruxelles Hôpital Erasme, route de Lennik 808, 1070 Bruxelles;
- Cliniques universitaires Saint-Luc, avenue Hippocrate 10, 1200 Bruxelles;
- Academisch Ziekenhuis (V.U.B.), Laarbeeklaan 101, 1090 Brussel.



VOORWAARDEN OM AANGEWENZEN TE WORDEN ALS UNIVERSITAIRE ZIEKENHUISDIENST, UNIVERSITAIRE ZIEKENHUISFUNCTIE OF UNIVERSITAIR ZORGPROGRAMMA (art. 1 *bis* KB 7 juni 2004)

vb CHU de Tivoli

CHU Ambroise Paré

CHU Brugmann

CHU Saint-Pierre

Cliniques Univerisitaires de Mont-Godinne

Universitair Kinderziekenhuis Koningin Fabiola



1° de **academische opdrachten worde** uitgevoerd door de ziekenhuisdiensten, ziekenhuisfuncties en zorgprogramma's;

2° de **diensthooften** van aangewezen ziekenhuisdiensten, ziekenhuisfuncties en zorgprogramma's hebben **een academische aanstelling**

3° de **medische staf** in de ziekenhuisdiensten, ziekenhuisfuncties of zorgprogramma's:
- 70% voltijds/bedienden of statutair/exclusief

4° de ziekenhuisdiensten, ziekenhuisfuncties of zorgprogramma's:

- verbintenistarieven
- topreferentiezorg
- opleidingsfunctie van de faculteit geneeskunde
- klinisch onderzoek, de ontwikkeling en de evaluatie van nieuwe medische technologieën en evaluatie van medische activiteiten;
- medewerking verlenen aan beleidsondersteunende activiteiten en wetenschappelijke programma's.



5° bestuursorgaan van het ziekenhuis bevat ofwel

a) ten minste één lid van de bestuursorganen van de in faculteit geneeskunde en ten minste één lid van het universitair ziekenhuis dat hiervoor academische opdrachten uitvoert, zijn lid van de bestuursorganen van bedoeld ziekenhuis;

b) ten minste twee leden van de bestuursorganen van de faculteit geneeskunde zijn lid van de bestuursorganen van bedoeld ziekenhuis.



AANWIJZING ALS UNIVERSITAIRE ZIEKENHUISDIENST, -FUNCTIE OF -ZORGPROGRAMMA

De voorstellen tot aanwijzing als universitaire ziekenhuisdienst, universitaire ziekenhuisfunctie of als universitair zorgprogramma, worden gemotiveerd en gezamenlijk door de faculteit geneeskunde met volledig leerplan en door de directeur van het betrokken ziekenhuis gericht aan de Minister tot wiens bevoegdheid de Volksgezondheid behoort.



BIJZONDERE NORMEN VOOR UNIVERSITAIRE ZIEKENHUIZEN EN ZIEKENHUISDIENSTEN KB 15 december 1978

- Bijzondere erkenningsnormen, bv.:
 - bijkomende verpleegkundige omkadering
 - Bepaald minimum aantal bedden per verpleegeenheid

- Voor bepaalde universitaire ziekenhuisdiensten, medisch-technische diensten en nevendiensten:
 - Diensten voor diagnose en geneeskundige behandeling
 - Universitaire kraaminrichtingen
 - voor medisch-technische diensten en nevendiensten
 - Dienst voor radiodiagnose
 - Laboratorium
 - Dienst anatomopathologie
 - Functionele onderzoeken
 - Dieetvoeding en –keuken



- De sociale dienst
- De ziekenhuisapotheek
- De bloedbank
- Het medisch dossier
- Het operatiekwartier
- De sterilisatie
- De melkkeuken
- Het bevallingskwartier



PROGRAMMATIE - maximumaantal bedden (KB 24 december 1980)

Centre Hospitalier Universitaire Sart-Tilman (Luik)	935
Cliniques Universitaires Erasme Bruxelles (Anderlecht)	1190 waarvan 200 in de provincie Henegouwen
Cliniques Universitaires Saint-Luc Bruxelles (Sint-Pieters-Woluwe)	1190
Universitair Ziekenhuis Brussel (Jette –VUB)	616
Universitair Ziekenhuis te Gent	1165 waarvan min. 90 en max. 120 in de provincie West-Vlaanderen
Universitair Ziekenhuis Leuven (KUL)	1428 waarvan min. 60 en max. 80 in de provincie West-Vlaanderen en min. 150 en max. 200 in de provincie Limburg
Universitair Ziekenhuis Antwerpen.	881
TOTAAL	7.405



FINANCIERING (KB 25 APRIL 2002)

B7

Vereist o.a.

- actief meewerken aan onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma's;
- erkend zijn voor de volledige opleidingen in de medische hoofdspecialismen;
- alle medische honoraria centraal innen;
- per 3 erkende bedden ten minste één ziekenhuisgeneesheer, uitgedrukt in full-time equivalenten in dienst hebben;
- publicaties: 1 punt per 10 bedden

(zie bijlage 12 KB 25 april 2002)



UNIVERSITEIT en UNIVERSITAIR ZIEKENHUIS

UZ Leuven en KU Leuven

- KU Leuven sui generis rechtspersoonlijkheid van privaatrechtelijke aard (artikel 1, §2, 1 Wet 12 augustus 1911)
- **UZ Leuven profileert zich als autonome organisatie voor gezondheidszorg binnen de KU Leuven**
- RvB KU Leuven richt bestuurscomité UZ Leuven op waarin zetelen: o.a. voorzitter, rector, vicerector Biomedische Wetenschappen, algemeen beheerder, gedelegeerd bestuurder UZ Leuven, externe leden van de Raad van Bestuur, toegevoegde externe leden; artsen-clinici met raadgevende stem



UZ Gent en UGent

- sinds 1987 geen onderdeel meer van dezelfde rechtspersoon; UZ Gent was een parastatale instelling onder het gezag van Vlaams Minister van Onderwijs.
- Maar... Vlaams Decreet van 3 februari 2017:
- **re-integratie van UZ Gent in Ugent vanaf 01/01/'18.**
- UGent is een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid die vanaf 1 januari 2018 bestaat uit de universiteit en het Universitair Ziekenhuis Gent.
- Raad van Bestuur UGent wijst leden Bestuurscomité UZ Gent aan met daarin o.a. rector van de Ugent en decaan faculteit Geneeskunde.



UZ Antwerpen en Universiteit Antwerpen

- UZ Antwerpen is een aparte instelling zonder winstoogmerk die rechtspersoonlijkheid verwierf door Vlaams Decreet van 4 april 2003
- In de Raad van Bestuur zetelen o.a. rector, algemeen beheerder, decaan en vice-decaan van de faculteit Geneeskunde.



UZ Brussel en VUB

- VUB Wet 12 augustus 1911
- UZ Brussel maakt deel uit van VUB.
- Raad van Bestuur van de VUB benoemt Raad van Bestuur UZ Brussel, met daarin o.a. rector, vice-rector, decaan van faculteit Geneeskunde en Farmacie, voorzitter Raad van Bestuur VUB en algemeen beheerder VUB.

Cliniques Universitaires Saint-Luc en UCL

- Aparte rechtspersonen.
- CUSL is een vzw met in de Raad van Bestuur minimum 4 personen verbonden aan de faculteit Geneeskunde en minimum 3 personen uit de Raad van Bestuur van UCL.



Hôpital Erasme en ULB

- Zelfde rechtspersoon
- De Raad van Bestuur van de ULB delegeerde bevoegdheden aan de Raad van Bestuur van het UZ.
- In de Raad van Bestuur UZ zetelt de decaan van de faculteit Geneeskunde; **verbod op cumul tussen mandaat in de Raad van Bestuur van ULB en de Raad van Bestuur van UZ.**

Centre Hospitalier Universitaire de Liège – Université de Liège

- UZ verkreeg statuut van openbare instelling met rechtspersoonlijkheid door KB nr. 542.
- Samenstelling Raad van Bestuur CHU, o.a. rector, decaan faculteit geneeskunde, drie leden verkozen door raad van bestuur Université de Liège, twee leden verkozen door hoofdarts en artsen-diensthoofden uit hun midden, twee leden verkozen door artsen die geen diensthoofd zijn ...



IV. WAT BRENGT DE TOEKOMST?



Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Visienota inzake de hervormingen en rationalisering in de ziekenhuissector Principes en afspraken in het kader van het conclaaf van oktober 2016

Vanuit de sector is een wens om de hervorming van de organisatie en financiering van de ziekenhuizen versneld door te voeren; tegelijkertijd is het budgettaire kader van de gezondheidszorg verstrakt. In het licht van deze elementen, wordt besloten om voor 2017 een besparing van 92 miljoen euro aan de ziekenhuissector (BFM) te vragen, maar dit tegelijk in te bedden in het hervormingsbeleid en te flankeren met een aantal hefboven en instrumenten die de sanering moeten faciliteren in de richting van het gewenste toekomstige ziekenhuislandschap en de beoogde nieuwe ziekenhuisfinanciering, zoals geschetst door het door de regering gedragen Plan van Aanpak van de minister.

KCE REPORT 277As



Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg
Centre Fédéral d'Expertise des Soins de Santé
Belgian Health Care Knowledge Centre

SYNTHESE

GOVERNANCEMODELLEN VOOR SAMENWERKING TUSSEN ZIEKENHUIZEN





**VOORONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE
GECOÖRDINEERDE WET VAN 10 JULI 2008 OP DE
ZIEKENHUIZEN EN ANDERE
VERZORGINGSINRICHTINGEN, WAT DE KLINISCHE
NETWERKING TUSSEN ZIEKENHUIZEN BETREFT**

Filip, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
Onze Groet.

Op de voordracht van Onze Minister van Sociale
Zaken en Volksgezondheid en op het advies van
de in Raad vergaderde ministers,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij:

De Minister van Volksgezondheid is ermee belast
het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna

**AVANT-PROJET DE LOI MODIFIANT LA LOI
COORDONNÉE DU 10 JUILLET 2008 SUR LES HÔPITAUX
ET AUTRES ÉTABLISSEMENTS DE SOINS, EN CE QUI
CONCERNE LE RÉSEAUTAGE CLINIQUE ENTRE
HÔPITAUX**

Philippe, Roi des Belges,

À tous, présents et à venir,
Salut.

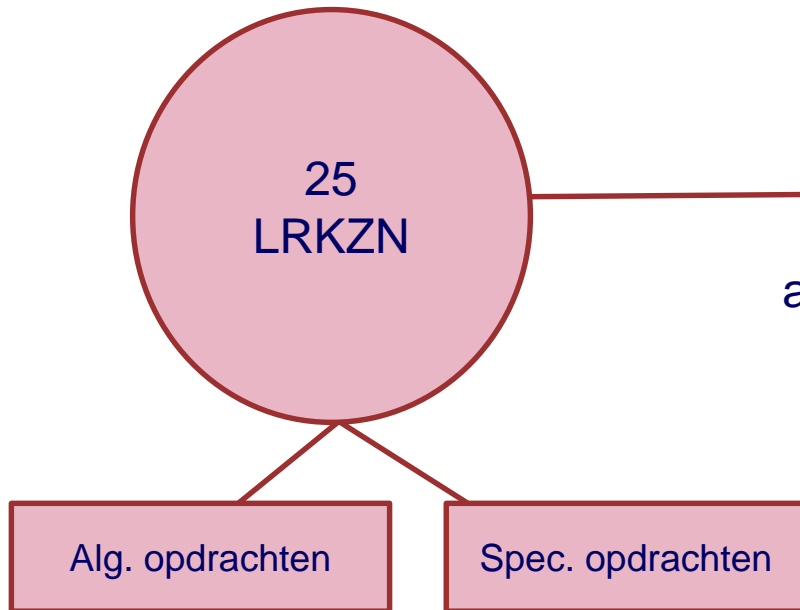
Sur la proposition de Notre Ministre des Affaires
sociales et de la Santé publique, et sur l'avis des
ministres qui en ont délibéré en Conseil,

Nous avons arrêté et arrêtons :

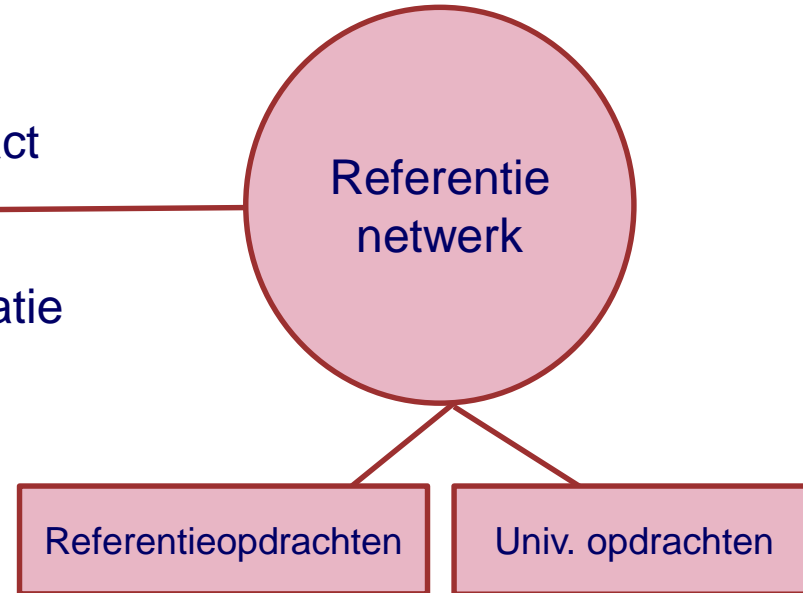
La Ministre de la Santé publique est chargée de
présenter en notre nom aux Chambres législatives et



LOCOREGIONAAL



SUPRAREGIONAAL



- Doelpopulatie: 400 à 500.000 patiënten
- Geografisch aaneensluitend gebied
- Nieuwe rechtsfiguur/samenwerkingsvorm met RP
- Eigen governance
- Toegewezen bevoegdheden
- Locoregionale zorgopdrachten – programmatieprogramma
- Netwerkhoofddarts + medische netwerkraad



- Universitair ziekenhuis als deel van locoregionaal klinisch ziekenhuisnetwerk
- Elk ziekenhuis (dus ook een universitair) kan binnen het geografisch aansluitend gebied van het locoregionaal klinisch ziekenhuisnetwerk aansluiten bij dat netwerk
- Universitair ziekenhuis met supraregionale zorgopdracht
- Supraregionale zorgopdracht die niet is aangeboden in netwerk: netwerk gaat duurzame samenwerking aan met max. 2 referentiepunten



- Supraregionale zorgopdracht is al aangeboden in netwerk, dan nog max. één referentiepunt uit ander locoregionaal klinisch ziekenhuisnetwerk aanbieden.
- KB en basisvoorwaarden voor supraregionale zorgopdrachten/referentiepunten
 - Impact Europees recht?



- Naar Europese netwerken?
 - Patiëntenrechtenrichtlijn en Europese referentienetwerken (art. 12)
 - “Virtuele”, vrijwillige en multidisciplinaire netwerken van zorgverleners in EU
 - 24 ERNs: Botziekten, Epilepsie, Nierziekten, Erfelijke aandoeningen,...
 - Meer dan 900 betrokken medische teams doorheen heel Europa
 - Financiering diverse EU programma’s, bv. Horizon 2020
 - Vrijwillig lidmaatschap zorgverleners en expertisecentra
 - Belang van telegeneeskunde
 - Uitbreiding naar andere vormen van zorg?